

KASBIY TA'LIM MUASSASALARIDA METODIK HUJJATLARNI YURITISHDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR

BUXORO VILOYAT OLOT TUMAN TEXNIKUMINING
O'QUV ISHLARI BO'YICHA BO'LIM BOSHIG'I
NAVBATOVA UMIDA

Annotatsiya: Mazkur maqolada kasbiy ta'lim muassasalarida metodik hujjatlarni yuritish jarayonida yuzaga kelayotgan dolzarb muammolar har tomonlama tahlil qilingan. Metodik hujjatlarning ta'lim sifatini ta'minlashdagi o'rni, ularni ishlab chiqish, rasmiylashtirish, yangilash va amaliyotga joriy etish jarayonidagi kamchiliklar ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, metodik hujjatlar bilan ishlashda uchraydigan tashkiliy, metodik va texnologik muammolar ochib berilgan hamda ularni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Maqola kasbiy ta'lim muassasalari rahbarlari, metodistlar va pedagog xodimlar uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lib, metodik ishlarni takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kasbiy ta'lim, metodik hujjatlar, o'quv reja, o'quv dasturi, metodik ta'minot, ta'lim sifati, kompetensiyaviy yondashuv.

Kirish

So'nggi yillarda kasbiy ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, uni mehnat bozori ehtiyojlariga moslashtirish va ta'lim sifatini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ushbu jarayonda metodik hujjatlarning to'g'ri, tizimli va samarali yuritilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Metodik hujjatlar kasbiy ta'lim jarayonining mazmunini belgilab beruvchi asosiy vosita bo'lib, ular o'quv rejalari, fan (modul) dasturlari, ishchi o'quv dasturlari, dars ishlanmalari, o'quv-uslubiy majmualar va baholash mezonlarini o'z ichiga oladi. Ushbu hujjatlarning sifati bevosita ta'lim natijalariga ta'sir ko'rsatadi.

Biroq amaliyotda metodik hujjatlarni yuritishda bir qator muammolar mavjud bo'lib, ular kasbiy ta'lim samaradorligini pasaytiradi. Shu sababli mazkur mavzuni ilmiy jihatdan o'rganish va tahlil qilish dolzarb hisoblanadi.

I bob. Kasbiy ta'limda metodik hujjatlarning mazmuni va ahamiyati

Kasbiy ta'lim tizimida metodik hujjatlar o'quv jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va nazorat qilishda asosiy hujjatlar hisoblanadi. Ular ta'lim mazmunining izchilligi va uzviyligini ta'minlaydi.

Metodik hujjatlarning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- o'quv jarayonining maqsad va vazifalarini belgilash;
- kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlarini aniqlash;
- nazariy va amaliy mashg'ulotlar mazmunini rejalashtirish;
- ta'lim natijalarini baholash mezonlarini ishlab chiqish.

Sifatli metodik hujjatlar pedagog faoliyatini yengillashtiradi, ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi hamda o'quvchilarning kasbiy tayyorgarlik darajasini ta'minlaydi.

II bob. Metodik hujjatlarni yuritishda uchraydigan asosiy muammolar

2.1. Me'yoriy-huquqiy hujjatlarni yetarli darajada bilmaslik

Kasbiy ta'lim muassasalarida metodik hujjatlarni yuritishda eng ko'p uchraydigan muammolardan biri amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar va davlat ta'lim standartlarining yetarli darajada o'zlashtirilmaganligidir. Bu holat metodik hujjatlarning talabga mos bo'lmasligiga olib keladi.

2.2. Metodik hujjatlarning eskirganligi va yangilanmasligi

Texnologiyalar va mehnat bozori talablarining tez o'zgarishi sharoitida metodik hujjatlarni muntazam yangilab borish zarur. Aksariyat hollarda o'quv dasturlari va metodik ishlanmalar uzoq yillar davomida qayta ko'rib chiqilmaydi, bu esa ta'lim mazmunining zamon talablariga mos kelmasligiga sabab bo'ladi.

2.3. Nusxachilik va bir xillik muammosi

Metodik hujjatlarning ko'pincha tayyor namunalar asosida, ijodiy yondashuvsiz ishlab chiqilishi ularning amaliy qiymatini pasaytiradi. Nusxachilik o'qituvchining kasbiy rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

2.4. Rasmiyatchilikka berilish

III bob. Metodik muammolarning ta'lim sifatiga ta'siri

Metodik hujjatlardagi kamchiliklar kasbiy ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'quv jarayonining rejasizligi, mashg'ulotlar mazmunining izchil emasligi va baholash mezonlarining aniq belgilanmaganligi o'quvchilarning kasbiy tayyorgarlik darajasini pasaytiradi. Shuningdek, metodik hujjatlarning sifatsizligi o'qituvchilarning ish faoliyatida qiyinchiliklar tug'diradi va ta'lim natijalarining barqaror bo'lishiga to'sqinlik qiladi.

IV bob. Metodik hujjatlarni yuritishni takomillashtirish yo'llari

Metodik hujjatlarni yuritishda uchraydigan muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- pedagog xodimlar uchun doimiy metodik seminar va malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
- metodik hujjatlarni zamonaviy talablarga muvofiq muntazam yangilab borish;
- elektron metodik platformalar va raqamli hujjat aylanish tizimlarini joriy etish;
- metodik xizmat faoliyatini kuchaytirish;
- kompetensiyaviy va amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvni keng joriy etish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, kasbiy ta'lim muassasalarida metodik hujjatlarni yuritish ta'lim jarayonining sifatini ta'minlashda muhim o'rin egallaydi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, metodik hujjatlarni ishlab chiqish va yuritishda mavjud bo'lgan tashkiliy, metodik va texnologik muammolar kasbiy ta'lim samaradorligiga bevosita salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, me'yoriy-huquqiy hujjatlar va davlat

ta'lim standartlari talablarining yetarli darajada o'zlashtirilmaganligi, metodik hujjatlarning eskirganligi, nusxachilik va rasmiyatchilikka yo'l qo'yilishi ta'lim mazmunining sifatsiz bo'lishiga olib kelmoqda.

Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan yetarli darajada foydalanilmasligi metodik hujjatlarni yuritish jarayonini murakkablashtirib, pedagoglarning vaqt va imkoniyatlaridan samarali foydalanishiga to'sqinlik qilmoqda. Bu holat o'quv jarayonining izchilligi va uzviyligini buzib, o'quvchilarda zarur kasbiy kompetensiyalarning yetarli darajada shakllanmasligiga sabab bo'lmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, metodik hujjatlarni yuritish tizimini takomillashtirish uchun metodik xizmat faoliyatini kuchaytirish, pedagog kadrlarning metodik savodxonligini oshirish, hujjatlarni zamonaviy talablar asosida muntazam yangilab borish hamda raqamli metodik bazalarni joriy etish zarur. Metodik hujjatlarni amaliyotga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuv asosida ishlab chiqish kasbiy ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

Umuman olganda, kasbiy ta'lim muassasalarida metodik hujjatlarni yuritishda aniqlangan muammolarni tizimli va izchil hal etish ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, malakali va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash hamda kasbiy ta'lim tizimini barqaror rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining kasbiy ta'limga oid qarorlari. – Toshkent, 2021.
3. Xutorskoy A.V. Zamonaviy didaktika. – Moskva: Oliy maktab, 2019.
4. Zimnyaya I.A. Pedagogik psixologiya. – Moskva: Logos, 2018.
5. Polat E.S. Ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Moskva: Akademiya, 2019.
6. Kasbiy ta'lim bo'yicha davlat ta'lim standartlari. – Toshkent, 2022.